

սում էր Վուլքը. և որպէսզի հնչէինք յարմարեցնել զիւրը, լատինական լեզուից սերբերէնով մէջ մտցրեց յետեւը.

Բայց այս անձնատուրութեան ամենամեծ ծառայութիւնը պիտի զարմանային համարում է այն, որ նա վերջնականապէս տապալել է հին, մեռած լեզուն և ժողովրդի հնչուն, գեղեցիկ բարբառը դարձրեց զբնականութեան լեզուն. Վուլքի խոսքը ծառայութիւններէ մէկն էլ այն էր, որ նա շրջել է հարաւային սլաւոնական վայրերը և հաւաքել ժողովրդական բանասիրութեան բազմաթիւ նմուշներ և ուղղադրական առատ նիւթեր:

Մենք զի վերադարձանք այս հետաքրքրական անձնատուրութեանը, երբ խօսելու վրանքը ժողովրդական երգերի մասին:

ՀԱՌՄ ԵՒ ԵՒՐԱՅԻՄԱՆ ՍԱՆՔԻՆԵՐԸ ԶԻՒԹՈՐՈՒՄԻՆ ԲԱՐԵՐԻՆ

Փաստերով ապացուցված է, որ վարակիչ հիւանդութիւնները տարածվում են հում ջուր և հում կաթի գործածելու շնորհիւ, իսկ դժուար առաջին անգամ միայն միջոցը, որ նոյնպէս հաստատված է գիտական փորձերի վրա, եւստեղ կամ եւստեղած-ստեղած ջուր և կաթ գործածելու է: Մեր խօսքն այստեղ վերաբերում է բացառապէս ջրին, որը կենսական նշանակութիւն ունի ոչ թէ միայն մարդկանց խելու և մաշկ-բուժեան համար, այլ և անասուններին ու բուսականութեան, որովհետեւ ուր ջուր չէ կայ, այնտեղ էլ կենաց չը կայ: Զուր չունեցող անդերը անապատներ են կոչվում: Զրի պահպանութեան պատճառով՝ մի ծամանակ ծաղկած անդերը ամառի են դարձել, օրինակ՝ Մուղանի գաղտը:

Զուր մեծ ազդեցութիւն ունի և օդը վրա, որի խտնաւորութիւնն ու չորութիւնը տարբերեան և սառնութեան աստիճանի բարձրանալու ու իջնելու կախում է ջրից: Ինչպէս լինէր Ներոպայի հիւսիսային երկրներին վրեժից, եթէ Ատլանտեան օվկիանոսի Գոլֆսթրիմը չլի հոսանքը չը լինէր, որը հասարակածից գնալով՝ մեղմացնում է զբացի զափան կլիման՝ ձմռան ամառ՝ մարդու վրեժից: Իսկ անտառներին էլ վնասակար է: ջրից: Իրա անտառներին էլ վնասակար է: պակասութիւնն ու բացակայութիւնն էլ: Նոյնքան և ժանտաւոր տարածվում են ջրի պատճառով: Գանաչաւում են խոնաւութիւնից, որ չոր սեւակ չենք գտնում, առարկաները փտում են, ժանտաւոր, մարդիկ տառապում են ուսկրացաւից: պատճառը ջուրն է: Անտառները ցրտից, տաքից և կարեւոր անապատ վնասներ են տալիս մեր երկրին՝ փչացնելով բուսականութիւնը՝ ցրտաւոր անիւղ, փռեցնելով կամ չորացնելով՝ պատճառը դարձնալ ջուրն է: Այսօր էլ Ներոպայի բնակիչները անտառներին դուրսից վնասում են ինչպէս Ներոպայի միջինը գտնուող Մորեան ու դաշտային միջինը յայտնվում են մեր երկրում խիտ չոր և տաք ժամանակը՝ դարձնում վերջինիս կամ ամառական սկիզբներին, իսկ հասնում տեղիքը, ինչպէս յայտնի է, տարածված են ջրով ու անոյն հիւանդութիւնները: Այսպէս, ջուրը մեծ դեր է խաղում անկախ մէջ և մեծ նշանակութիւն ունի թէ՛ մեր անասնական գոտիներին, թէ՛ անողջութիւնը պահպանելու համար, որի վրա առաջին ուղղադրութիւն է դարձված հում ջրի միջոցով վարակիչ հիւանդութիւնների տարածումը: Դժուար համար էլ բնիկներին կողմից անողջութիւն է ժողովրդից այն ժամանակ, երբ արդէն վտանգ կայ կամ սպառնում է, առաւելագույն ամառները, այն էլ որ արդէն պարտականութիւնը, պարտադիր օրէնք հասարակաւ կատարելու, որ չը կատարողը անկասկած զեպքում կենթարկւի պատասխանատուութեան և կը կրէ անսխալ պատիժը: Բայց, այլ ինչպէս խորհուրդ, խրատ կամ բարի ցանկութիւն, որ հում ջուր չը խմեն Գաղաթային վարչութիւններին էլ իրանց պարտականութիւնը դնելիք քաղաքի բնակիչներինը կատարած լինելու համար, քաղաքի զանազան փողոցներում ժողովրդի գործածութեան համար գնում են եւստեղած, պղտեղած ջուր և զբաղում էլ ամեն բան վերջնական է, սպասելով նոր վարակիչ հիւանդութեան երևալուն:

Բայց ցանկ այն է, որ այդ խորհուրդներն ու միջոցները, որոնց կատարելիս անսխալ ղեկավարութիւն չէ ներկայացնում և մեծ ծախսեր չէ պահանջում, իրանց նպատակին չեն հասնում և ժողովրդին օգուտ չեն տալիս: Բայց, որովհետեւ ոչ ոք չէ կատարում այդ դիւրին և խնայող միջոցները և զբաղում անում են միայն լոկ խորհուրդ ու բարի ցանկութիւն. կատար չը կայ, որ այդ խորհուրդներն ու անողջութիւն միջոցները զբաղան ու կատարելով միջոցներ չեն, որն է վտանգի առաջին անգամ ինչպէս վերջնականապէս, քանի որ դրանք ժամանակաւոր բնաւորութիւն են կրում և վտանգն անցնելուց յետոյ շուտով մտապահութեան են տրուում, և միւս կողմից էլ կամաւոր է ու թողնված ժողովրդի բարի կամքին, մանաւանդ որ հնարաւորութիւն էլ չը կայ հսկելու, ստիպելու և կատարելու տարւոյ այդ միջոցները:

Ձեռն կատարում անողջութիւնը զբաղելով միջոցն ոչ թէ նրանք, որոնք չեն հասարակաւ դրա նշանակութիւնը կամ հնարաւորութիւնն ընդհանրապէս կամ չեն կատարում կատարել իրանց անտարբերութեան շնորհիւ, այլ և նրանք, որոնք սիրում են անողջութիւններին ծառայելու և եթէ

կան կատարողներ էլ, դրանք այնքան քիչ են, որ քանակութիւն կարելի է համարել, և նրանք են, որոնք աւելի բարեկեցիկ վիճակ և հանգիստ կենք են վարում, չը կատարելով ֆիզիքական ծանր աշխատանք. սառը ջուր գործածելու էլ մեծ պահանջ չեն դրում, իսկ հասարակ ժողովուրդը, որ քաղաքներում բնակչութեան կազմի մեծամասնութիւնն է կազմում և որի գործը շարունակ ֆիզիքական ծանր աշխատանք կատարելն է՝ բացառելով արեւ ու անձրի տակ, նիւթներում խոնաւ օդի մէջ, հանքերում՝ վնասակար գազերի մէջ, պայմաններ, որ անհրաժեշտ են դարձնում մեծ քանակութեան սառը ջուր գործածելու, միևնույն ժամանակ դիւրացնում են վարակիչ հիւանդութիւններին կենթարկելու: Աւելացրեք արան՝ նրանց անապատային սնունդը, վատ սննդանիւթը, անապատային ջուր և կայքը, և պատկերը կատարելով կը լինի ու պարզ թէ ինչպէս վարակիչ հիւանդութիւններին զոհ ստալը հասարակ ժողովուրդն է:

Բայց այդ դրութիւնը երկու շարունակվել է կարող, և հետո չէ այն օրը, երբ քաղաքային վարչութիւններին ստիպված պէտք է լինի ոչ մի ծախսի առաջ չը կանդնելով, իրանք մատակարարեն քաղաքի թէ բնակիչներին և թէ ընտանի տնտեսներին եւստեղած-պղտեղած ջուր, որով և իրանք միանգամից կատարեն արտակարգ ծախսեր և միջոցներ ձեռք առնելուց և վերջ կը տրվի բոլորներին հում և եւստեղած-պղտեղած ջրի խնդիրն:

Գարեգին Յարութիւնեան

Բաղնիք Գ.Վ.

Մ Ո Մ Ո Ւ Լ

Բաժնետոմս լոյս տեսնող վրաց «Բաժնետոմս» լրագրից տեսող գուշակութիւն անկող գալիք տղի մասին իր «Գարեգին» սովոր վերնագրով առաջնորդող յօդուածում է միջին այլոց առում է հետեւեալը.

Ինտեստինի համար սովոր դարձել է մի տեսակ քրոնիկական հիւանդութիւն, որ իր սարսափելի հետեւեալներով սխալ տեսակով կերպով կրկնվում է և մասնաշրջա հարուած հասցնում երկրագործ գիւղացիներին: Բոլորովին այլ է լուսաւորված եւրոպայում, ուր երկրագործութիւնը զբաղված լինելով գիտական մշակութիւնը կանոնաւոր ինքնիշխում վրա՝ միանգամայն ապա է սովի երկրագործը:

Ինտեստինում ընկալիչները-լիւթերը մառնող աւելի շատ տեղ է առնում բարդութիւնը վերաբերված Գր. Բաղդատիյի հարցին և նրանով աւելի լուրջ կերպով զբաղվում, քան Ինտեստինի սովոր անկող ամբողջ ժողովրդի բաղադրը:

Եւ գարեգինները է ինքն է թէ՛ այսպիսի երկրի ժողովրդի մեծամասնութիւնն գլխից անպակաս է անբերութիւնն երկրագործ և սովի սպառնիլու ուրուականը:

«Ըմբռնելի Իսլամ» (Իսլամի շաւղը) Թաւրիզում հրատարակվող պարսկական թերթը վերջերս մի հայտնական յօդուած գրած լինելով հայերի դէմ, որի մէջ այն մտքն է արծարծում, թէ Ասորապատկանում դանդաղ երկու ջուրն և մի կենտ հայերը կործանում են իսլամը և Ասորապատկանի մի միջին թուրքութիւնը, «Միտք» շաբաթաթերթը մի առաջնորդող յօդուածով՝ «Ըմբռնելի» վերնագրով՝ էլ իր խոսքը հերքում և գրել, որից էական մասը առաջ ենք բերում:

«Ըմբռնելի Իսլամ», գուցէ ձեր իսլամի կամ պետութեան կորուստն ու կործանումը այլ տեղ և այլոց ձեռք տեսնեցէ: Եւ ոչ հայի, կամ աւելի ճիշդ՝ հենց ձեռք նման լուսաւորման ու յետագայ իրաւունքի մաս օրոնեց:

Հայն ինչ գործ ունի ձեր կրօնի հետ: Նա եթէ անպակ կրակ էլ լինի, ձեռք ու ձեր կրօնին ոչինչ չէ կարող անել: Նա մինչև իսկ այնպէս է պարզագոյն, որ իր կրօնով իսկ չէ հետաքրքրվում: Էլ, ուրիշ, ինչպէս և ինչպէս նա կարող է ձեր կրօնը իրարմ կործանել:

Ո՛վ և ինչն է թուանալիք ձեր սիրտը հայի դէմ: Երեւ է, որ դուք և բոլոր ձեր ազգակիցները ասում էիք: Էլ այսուհետեւ չկայ թուրքը ու հայ, մենք արդէն ճշգրիտ կարգադրել ենք: Ի՛նչպէս եղաւ որ յսկիւր ձեր լեզուն փոխվեց:

Ի՞նչ քաղաքից այնու ու բարձր դերի մէջ է, որն ունի երեւ և արեւ ձեր գործածելի և պրոպագանդայի մէջ: Երկրագործութիւն մի սերմանքը դարձրել հարսան, բազմակից երկու ազգերի մէջ, որ այնպիսի խաղաղ ու սիրով ապրում են իրար հետ:

Թուաւ է մեր հայրենիք Իրանը: Նա պէտք ունի կազմակերպ, նա կարող է իր քաղաքացիներին կուսակալութեան և ստեղծագործական միասն շնորհել:

Ի՞նչ ձեր կեղծ, սուտ և արեւապատկան կրօն-հայրենասիրական այդպիսի գործածելի և պրոպագանդայի մէջ: Էլ, որպէս ամեն մի այդպիսի կրօնաւորութիւն:

Ի՞նչ պարտաւոր էք ձեռք հաշիւ ու համար տալ ձեր գրածի կամ ձեր թերթում գրվածի համար:

Ինչպէս, ինչ իսլամը և ինչ յանդուգնութեամբ դուք թոյլ եք տալիս անարգել ամբողջ քաղաքակրթ շարքերի մեր քրիստոնեական կրօնը և նրա դասաւոր հայրենա ճափարը անուանել:

Միթէ մտաւում էք, որ և ռուս, և անգլիացի, և գերմանացի, և ֆրանսիացի, և ամերիկացի, և աստուրացի... նոյնպէս նոյն կրօնն ու դասաւորութեան ունեն, ինչ ձեր ճափարը անուանում ենք:

Մենք միշտ յարգելի ու յարգելի ենք ձեր իսլամական կրօնը և խոստովանում ենք իսլամական կրօնը, որ դուք ևս նման յարգելի վերաբերմունք ունենալ և զգալի

մեր կամ քաղաքակրթ ու լուսաւոր աշխարհի քրիստոնեական կրօնը:

Ի՞նչ խոսում էք և այն ճափարը հայրենի մայրն, որոնք պետական ծառայութեան մէջ են: Պատասխանում ենք ձեռք: Եթէ այսօր հայրենի մի քանի հոգի հայրենի պետական ծառայութեան մէջ պատճառը նրանց անկարողութիւնը չէ, որ պակասում է ձերնց շատերի մէջ (յստեղ):

Ուզում էք մի առ մի թելեր ձեր բարձրաստիճան շատ անձանց, որոնք փոխանակ ձեր ազգին և կուսակալութեանը ծառայելու, որի անունից ձեր օժիւրն էք պատճառում, ծառայել են միմյան իրանց զոհակալ համար, կորչաւոր են ձեր ազգն ու կուսակալութիւնը և անհայտ օժիւրներ ստանալով հանդերձ՝ զիջել են տառնակ հայրենիք և կուսակալ պալատներ: Եւ ձեռքից շատ իմաստներ ու առաւել լաւ խաղ և ճշմարիտ հայրենասէր մեր կատակարարութիւնը ամենայն իրաւամբ այդ յափշտակչներին վնասել է պաշտօններից և նոյն այդ խաղիկներին փոխարինել է հաւատարմով, ընդունակ և զործ քայլիցնող 3-4 հայերով, որոնց դէմ քաղաքային ու կրօնից զբաղված դուր կործան նիւթներ էք ձգում: Հայերը ևս նոյն երկրի հարապատ գաւառներն են, ինչ դուք իրաւունք ունեւորել և անհրաժեշտ իրաւունք ունեն նոյն երկրի պետական պաշտօնատարներին էլ լինելու:

Յուսելի է շատ, որ պարսիկ ու թուրք խնայելի և յարգելի ժողովուրդը ձեռք նման որով ցանց զբաղան շարքերից գործիչներն են, որոնք փոխանակ լաւ ընդհանր կարգից են ծնում, առանց այդ էլ դժբաղդ հայրենիքի համար:

Բայց մենք յայտնում ենք, որ պարսիկ խնայելի ազգը չէ լի ձեր խորթ ու խորթակի ձայնը, և ձեռք լաւիւր կը մնայ միայն անօթի ու նախապիտքը, որ անցած-գնացած դարերի փառք գաղափարներ էք քաղաքում և արդարաւոր Գուշակները պարսկական կարգի, փոխանակ երազներով թշնամութիւն քաղաքակրթութիւնը ճափարը է հայը, ապա ճափարը է և 400 միլիոն քրիստոնեականութեան:

ԵՄՄԱԿ ԻՍԲԱԿՈՒՄԵՆ

Իրիֆլիս, 18 յուլիսի

Խաբութիւնի կրօնը իր բնածն դիրքով կրօն կոչվելուց շատ հեռու է գնացել: Երբ թուրք և վրացի դիւանաւորները, ցանկանալով մեզի միւս կրօններին հետ շատ յաճախող գրաւոր նպատակով, հասարակութեան համար մտաւոր ազատ և խաղաղութիւն նոյն իսկ վերջին օրերը կանանց համար մտաւոր բոլորովին ձեռք է, միայն այժմ 10 կողմից տուրք են նշանակել:

Շնորհիւ կօմսորին և երաշխաւորութեան բացակայութեան՝ այդ անտեսութեան մէջ մտաւոր երգիծում բազմաթիւ երկու կուսակալները բազմաթիւ անգամ անհայտնաբերում են արեւելեան օրոնց արեւելեան մութ անկիւններում սրբային արեւելեան գրաւորներն է:

Կրօնի վարչութեան այս անտես վերաբերմունքը դիտելից հասարակութեան մէջ ազդեց տրուելիք տեղի է տալիս և կրօնից իրանցնում է:

Յանկալի է, որ կրօնի վարչութիւնը ուրիշ միջոցներով աշխատել մեզի միւս կրօններին հետ, ապա թէ ոչ նրա ներկայ ուղղութիւնը կրօնի նշանակութիւնը վարչական է անում:

Յամալար

Պետալիզորս, 11 յուլիսի

1) Ի պատասխան «Մշակի» № 144-ում լոյս տեսած՝ նուիրատուի նամակի, հարկ եմ համարում յայտնել, որ Գանալի և Յովհաննէս եկեղեցու ծխական պարոյի համար նոր կառուցանելիք շէնքի մասին ձեռք, ժողով չը լինելու հանգամանքը շատ դժբաղդ է:

2) Իսկող զանազաններին էլ գիտեցի, որ ս. Յովհաննէս եկեղեցու մի քանի կտոր հողերը յափշտակված են, իսկ եկեղեցական գումարները վատնված. արանց մասին արդէն գործեր են սկսված դատարանում. իսկ վատնված փողերի մի մասն էլ անողջութիւն է: Այս շէնքի համար հարկաւոր կը լինի առաւել 30,000 ր., իսկ ներսից զբաղվող շաքի գուցէ համարում է 6-7,000-ը: Երեւ ինչ, հիմա շէնքը սկսել յետոյ կհասն թողնել ու սպասել էլի տարիներ, մինչև հարկաւոր գումարի հաւաքելը: Ռուսաւորանի շէնքի կառուցումը չի կարելի սկսել, մինչև որ հարկաւոր գումարը աւանդուն չի լինի: Նուիրատուի վրա յայտնվում է այժմ սկսել գործը և յետոյ սկսածը թողնել ու կենթարկել փչացման՝ անկարելի է: Եթէ տասնեակ տարիներ մեր պարոյին անողջութիւն է վարձում ամեն մէջ, ինչպէս նրան չի կարելի թողնել նոյն շէնքի մասին մէջ մի քանի տարի նա, անտեսելով որ այս շէնքի մասին հարցը կապված է հանգուցիւր բարեբար Սորոսին Առաքելութեան յայտնի կտակի հետ: Յամալարի գէպ, նուիրատուի կարող է հանգուցիւր լինել որ արած նուէրը համար, նա չի վատնել, որովհետեւ պահվում է բարկային հաստատութեան մէջ անձեռնմխելի:

3) Ռուսաւորանի շէնքի տեղի մասին գրելիս, եւ աշիւ առաջ եմ ունեցել միայն ս. Յովհաննէս եկեղեցու բուն բակը, որ կտակ է մտաւոր է այն կառուցանելի և ոչ բակին կից (մի ուրիշ փողոցի վրա գտնվող) կարող հողը, որ գոյություն ունի հայկական ամառային կրօնը և նրա պարագիծը եթէ ձեռք, ժողովը յարմար գտնել ուսումնական յայտնող շէնքի, ի հարկէ զբաղ ոչ ոք հակառակ չի կարող իսկ երբ այսպիսի որոշում կայանայ, նոյն ձեռք, ժողովը երբ կը գտնի այդ գիտելի կրօնից յոյս վերջինք: 4) Նուիրատուի պնդումն է, որ անհրաժեշտ է ուսումնական եկեղեցու բակում շէնքի բայց ինչպէս համար, միթէ մի օրիշ տեղ, դիտելու հենց հայոց թաղի կենտրոնում, չի կարելի շէնքի: Էստ նուիրատուի ուրիշ տեղ գտնելու անկող առաջնորդները պէտք է կանխել 6-7000 ր. միջոցի գնել, գտնել գնել, ընդայն եկեղեցուն և այս խոսքով: Միթէ, նա, ով միջոց չունի բարեբարութիւններ անելու, իրաւունք չունի հասարակական գործերին խաղաղելու:

5) Այս, ապագայ եկեղեցու շէնքի մասին համար մակարդակ կայ շէնքի առում աստեղեակ տարիներ առաջ. ս. Յովհաննէս եկեղեցու դրամները հենց այսպիսի բաներով են վատնվում. եկեղեցու շէնքի մասին հարցը ևս կապի իսկ պարոյի շէնքի հետ այն պարզ պատճառով, որ երբ ևս եկեղեցու բակի մէջ տեղ կայ միայն եկեղեցու շէնքի մասին:

6) Նուիրատու ի զուր է հողեր իշխանութեան Գործող միջնորդութեանը գիտել, հարկաւոր է միայն զիմիլ ծխ. ժողովին, որը պէտք է այս հարցի տնօրինողը լինի: Կերպացնելով իմ այս պատասխան, հարկ եմ համարում աւելացնել, որ լրագրական նիւթի վարձներով՝ արծարծված հարցը ոչ մի բանով չի տուգում: Ընդհանրաւոր շատ լաւ կը լինէր, որ բոլոր հասարակական գործերը լրագրական նիւթ գտնային օրգան կարելի է մեծ ծաւալով:

Յովսէփ Նոյնյան

ՆՈՒՐԱՏԻՈՒՄԻՆ

Մտերմ մի խումբ ինտելիգենտ անձինք, այցելելով Հաղարծին վանքը և տեղեկանալով, որ այնտեղ մտապրութիւն կայ մի շէնք՝ հիւրատուն-կառուցանելու, ժողովել են իրանց մէջ այդ նպատակով 380 քաղիքի և միայն 16-րդ Սաման Յարութիւնեանի միջոցով յանձնել թիմակալ առաջնորդին: Նուիրատուներն են՝ Սուրեն Արաման՝ 100 ր., Սամ. Յարութիւնեան՝ 100 ր., Արք. Պարոնեան՝ 50 ր., Գր. Յարութեան՝ 50 ր., Գր. Արաման՝ 25 ր., Յարութեան՝ 25 ր., Նիկ. Պարոնեան՝ 20 ր., և բոլոր Յարութեան՝ 10 քաղիքի:

Սուրեն, 18 յուլիսի

Շնորհակալութիւն եմ յայտնում արեւելեան Միւսանային, որ իր վարձած հանգուցիւր դռները թաղուցի Յովհաննէսի հետ իր անհայտնաբերում են արեւելեան կրօնից իրանցնում են արեւելեան օրոնց արեւելեան մութ անկիւններում սրբային արեւելեան գրաւորներն է:

Յամալար

ՀԱՅ ԿԵՆՏՐՈՆԱՐԱՆԱՆԻ

ԱՐԶԱՅԱՆԻՆԻՆ ԿԱՊՈՒՐԱԿԱՆԻՆ

Վան, 10 յուլիսի

Գաղաթիւ Հայկական երեւելեան օրոնց մեջ, որ ընկել է ճանապարհի արեւելեան կողմն ու անշնայելի է միւս մեծ մասից, արանց առաջ իբրեւ պարագ գետին թափու են արեւ իրիկները կրօնի վրայ իսկ այս վերջին օրերում էլ կառուցութիւնը սկսել էր: Այնտեղ արեւ կարելի քաղաքացիականութեան նոր շէնքի շէնքի մասին համար: Հողը փորելու երեսն էին գալիս մեծ քանակութեամբ մարդկային մարմիններ գտնուել և այլ ուղիներ: Այս տեսիլով նոյն թաղից մարդիկ և կուսայր յազմում են և աշխատում արեւել լինել, որը իմանալով վաղ թահին բնջ զարմանում է ու հրաւիրում ոտիկներին: Գաղաթիւ երեւելեան օրոնց արեւելեան մութ անկիւններում սրբային արեւելեան գրաւորներն է:

Կրօնի վարչութեան այս անտես վերաբերմունքը դիտելից հասարակութեան մէջ ազդեց տրուելիք տեղի է տալիս և կրօնից իրանցնում է:

Յանկալի է, որ կրօնի վարչութիւնը ուրիշ միջոցներով աշխատել մ

